

Бібліотечна мережа Національної академії наук України як важливий складник підтримки наукових досліджень

19 березня 2024 р. у рамках заходів із підвищення кваліфікації працівників Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського і мережі бібліотек наукових установ Національної академії наук України відбувся тематичний науково-методичний семінар «**Цифрові можливості академічних бібліотек**», організований відділом науково-методичної роботи Інституту бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Захід пройшов у змішаному форматі онлайнкової та офлайнкової зустрічі на платформі Zoom та у Залі засідань Вченої ради НБУВ (модератор – завідувачка відділу науково-методичної роботи Інституту бібліотекознавства НБУВ, кандидатка наук із соціальних комунікацій О. Л. Сокур).

У роботі семінару взяли участь близько 120 учасників зі всіх куточків України, зокрема: фахівці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, Національної наукової медичної бібліотеки України, Національної історичної бібліотеки України, Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки Національної академії аграрних наук України, Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаніка, Одеської національної наукової бібліотеки, Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка, Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного, Державної науково-технічної бібліотеки України, Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету, Науково-технічної бібліотеки Українського державного університету науки і технологій (Дніпро), Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка, бібліотеки Державної установи «Інститут проблем ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», Інституту археології НАН України, Інституту біохімії ім. О. В. Палладіна НАН України, Інституту відновлювальної енергетики НАН України, Інституту експериментальної патології, онкології та радіобіології імені Р. Є. Кавецького НАН України, Інституту електрозварювання ім. Є. О. Патона НАН України, Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, Інституту клітинної біології та генетичної інженерії НАН України, Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, Інституту металофізики ім. Г. В. Курдюмова НАН України, Інституту мікробіології і вірусології ім. Д. К. Заболотного НАН України, Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, Інституту надтвердих матеріалів ім. В. М. Бакуля НАН України, Інституту проблем кріобіології і кріомедицини НАН України, Інституту радіофізики та електроніки ім. О. Я. Усикова НАН України, Інституту теоретичної фізики ім. М. М. Боголюбова НАН України, Інституту технічної теплофізики НАН України, Інституту фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України, Національного ботанічного саду імені М. М. Гришка НАН України, Радіоастрономічного інституту НАН України, Фізико-механічного інституту ім. Г. В. Карпенка НАН України та інші.

Цікавою і змістовною була доповідь директорки Інституту інформаційних технологій НБУВ, докторки наук із соціальних комунікацій, старшої наукової співробітниці **К. В. Лобузіної** «Бібліотечний сервіс підтримки наукових досліджень ResearchUA». Було наголошено, що новостворена бібліотечна цифрова платформа є потужним ресурсом із підтримки наукових досліджень в Україні, дієвим інтегратором створеної бази знань наукового надбання держави. Бібліотечна цифрова платформа ResearchUA орієнтована на розвиток електронної дослідницької інфраструктури та формування національного цифрового наукового простору. ResearchUA призначена для активної інформаційної підтримки наукових досліджень українських науковців, зокрема сприяння розвитку нових форм цифрової наукової комунікації, розбудови сучасних моделей комунікації наукової книгозбірні, консолідації та спрощення доступу до національних бібліотечно-інформаційних ресурсів, введення в науковий обіг цифрових ресурсів національної документальної спадщини, розроблення аналітичних засобів моніторингу стану та розвитку українських наукових досліджень.

До бібліотечної цифрової платформи ResearchUA увійшли такі наукові ресурси та сервіси: БД «Наукова періодика України», РБД «Україніка наукова», е-бібліотека «Україніка», «Наука України: доступ до знань», «Бібліометрика української науки», бібліотечний портал НАН України LibNAS, довідники з цифрової наукової комунікації.

Доповідачка наголосила, що сучасне розуміння поняття збереження культурної спадщини включає діяльність у сфері створення і її цифрового ресурсу. Тому важливим напрямом бібліотечної діяльності сьогодні є створення цифрових копій та формування порталів національної спадщини, віртуальна реконструкція цілісних історико-культурних колекцій: Національна бібліографія, Рукописні та архівні фонди, Книжкові пам'ятки та колекції.

Надзвичайно інформативним був виступ наукової співробітниці відділу бібліотекознавства Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника, кандидатки наук із соціальних комунікацій **Н. Н. Зубко** «Книжкова спадщина Наукового товариства імені Шевченка: досвід оцифрування, удоступнення й популяризування у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника». Доповідачка свій виступ присвятила висвітленню досвіду цієї книгозбірні з оцифрування, удоступнення й популяризації колекції друкованих видань Наукового товариства імені Шевченка за підтримки Українського культурного фонду. Було наголошено, що мета грантового проєкту – забезпечити збереження оригіналів рідкісних та цінних видань із книжкової спадщини НТШ, задля чого було створено цифрову колекцію книжкових видань НТШ, які побачили світ упродовж 1874–1913 рр., надано доступ користувачам до оцифрованих повнотекстових копій видань та введено їх у широкий науковий та культурний обіг. Загалом було оцифровано 500 видань 125 авторів. Доповідачка розкрила всі етапи впровадження проєкту: від грантової заявки, пакета документів, розробки плану і кошторису робіт до фінального звіту та аудиту менеджерами Українського культурного фонду.

Окремо доповідачка зупинилася на питанні популяризації проєкту та культурної спадщини НТШ як важливого джерела українознавчих студій, що потребує захисту й удоступнення для широкого кола зацікавлених користувачів.

Науковий співробітник науково-інформаційного відділу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, член Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України, доктор філософії **С. Б. Козак** у виступі «Презентація видань науково-інформаційного відділу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України, що вийшли у серії "Українська діаспора: літературна бібліографія"» представив бібліографічні напрацювання відділу. Доповідач докладно розповів учасникам заходу про підготовлені відділом покажчики у період воєнного стану в Україні.

Змістовним був виступ **М. А. Штолько**, завідувачки науково-інформаційного відділу Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України «Науково-інформаційний відділ Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Національної академії наук України: історія та сучасність». Учасники мали змогу ознайомитися з історією як Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, так і бібліотеки (з 2001 р. – науково-інформаційний відділ), який функціонує у складі установи від самого її започаткування. Окремо доповідачка зупинилася на напрямках роботи та інформаційних продуктах, які готує відділ у межах наукових тем. Також присутні були ознайомлені з кількісним і якісним складом бібліотечно-інформаційного ресурсу, який ретельно зібрано і збережено працівниками Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України упродовж столітньої історії діяльності, послугами і сервісами, які сьогодні надаються користувачам-науковцям відділом.

Усі виступи супроводжувалися презентаціями, насиченими яскравим ілюстративним матеріалом, що додатково розкривав зміст основних положень доповідей.

Підбиваючи підсумки науково-методичного семінару «Цифрові можливості академічних бібліотек», О. Сокур подякувала доповідачам за цікаві і пізнавальні виступи та усім учасникам за плідну роботу. Також вона висловила надію на подальшу міцну і плідну співпрацю фахівців бібліотечно-інформаційної сфери України у розбудові національного інформаційного простору.

Олена Сокур,

кандидатка наук із соціальних комунікацій,
завідувачка відділу науково-методичної роботи,
Інститут бібліотекознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
e-mail: sokuro1@ukr.net

Оксана Клименко,

кандидатка історичних наук, доцентка,
завідувачка відділу наукових видань,
Інститут бібліотекознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,
e-mail: klimenko_oz@ukr.net

Редактори *О. Клименко, О. Косюк, В. Симкович*
Комп'ютерне верстання, дизайн *С. Головаха*
Дизайн обкладинки *Л. Огир*

Підп. до друку 29.05.2024. Формат 70x100/16.

Папір офс. Ум. друк. арк. 9,67.

Обл.-вид. арк. 9,17. Наклад 200 прим. Зам. № 33.

Видавець і виготівник Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

Проспект Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна